

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE EĞİTSEL OYUN YÖNTEMİNİN UYGULANMA DURUMU (TUZLA ÖRNEĞİ) ¹

THE CASE OF IMPLEMENTATION OF THE EDUCATIONAL DRAMA METHOD IN RELIGION AND ETHICS COURSE IN THE PRIMARY SCHOOL LEVEL (A CASE STUDY FROM TUZLA)

Metin ÇANGIR

Milli Eğitim Bakanlığı, Tuzla Halk Eğitimi Merkezi, İstanbul/Türkiye
ORCID ID:0000-0001-5751-7009

Akif GÜNER

Milli Eğitim Bakanlığı, Tuzla Halk Eğitimi Merkezi, İstanbul/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-7447-5741

Zeynep GÜNER

Milli Eğitim Bakanlığı, Tuzla Halk Eğitimi Merkezi, İstanbul/Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-7129-7778

Cite As Çangır, M.; Güner, A. & Güner, Z. (2021). "İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde EğitSEL Oyun Yönteminin Uygulanma Durumu (Tuzla Örneği)", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:22; pp:186-197

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitSEL oyun yönteminin uygulanma durumu incelenmiştir. Araştırma, İstanbul İli Tuzla ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarına 2007–2008 öğretim yılında kayıtlı olan ve tesadüfi olarak seçilen 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Deneklere uygulanan anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı ile Excel tabloları kullanılmıştır. Anketten elde edilen veriler, frekans analizi ile analiz edilmiştir. Cinsiyet ve çalışılan kurum değişkenleri için t – testi çözümlenmesi yapılmıştır. Kıdem yılı, mezuniyet durumu ile ilgili grup değişkenleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın temel amacı, İlköğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitSEL oyun yönteminin ne kadar sıklıkla ve etkinlikle uygulandığını, varsa yöntemin uygulanması ile alakalı olumsuzlukları ortaya koymak ve bu dersin öğretmenlerinin bahsedilen yöntem konusundaki yeterlilik düzeylerini tespit etmektir. EğitSEL oyun yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin amaçları ve dersin niteliği açısından önemli bir yöntemdir. Bu yöntem, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde, soyut konuların somutlaştırılarak öğretilmesinde ve duyuşsal öğrenmelerde büyük avantajlar sağlamaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu bu yöntemi derslerinde uygulamamaktadır. Bu durumun sebepleri arasında; yoruculuk, öğrenci disiplinsizliği, gibi hususlar sayılabilir. Fakat asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanımamaları ve bu sebepten dolayı uygulamak istememeleridir. Araştırma sonunda, araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun eğitSEL oyun yöntemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde sıklıkla ve yeterlilikle uygulamadıkları ortaya çıkmıştır. Yöntemin uygulanmasını etkileyen zorluklar; yoruculuk, zaman yetersizliği, disiplin gibi zorluklardır. Bunlar arasın da disiplin ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, EğitSEL Oyun, Öğretmen

ABSTRACT

In this research was studied the implementation of educational drama technique in Religion and Ethics courses in the primary level. The survey was conducted on five hundred (500) randomly-selected students who are registered to public primary schools in Tuzla, in Istanbul. In the analysis of the data gathered from the questionnaires directed to the subjects were used SPSS statistics program and excel listing program. The data was analyzed through frequency-analysis. For the variables as gender and the institution in which the teachers are employed, a T-test type analysis was carried out. To determine whether there were any differences between the group-variables with regards to in-service length and graduation status of the teachers, one-way variance analysis (ANOVA) was utilized. In all statistical studies, significance level was accepted as 0,05. The purpose of the research is to find out how frequently and by what efficiency the educational drama is put into practice in the mentioned course, to show the problems relevant to the implementation of the technique-if there are any-and to reveal the proficiency levels of the teachers teaching the course about educational drama. The drama is an important method in terms of the objectives and characteristics of the course. It provides teachers with considerable advantages in teaching abstract themes and topics by exemplifying them and in affective learning, as well. The great majority of the teachers offering the lesson do not perform this technique. Among the reasons for this case can be considered concerns such as the method's being burdensome and the students' lacking discipline; but, the real cause is that the teachers do not know the method well and thus that they do not want to involve it. Some of such problems that make it difficult to practice the drama can be overcome with teacher's knowledge and skill. Through the research, it was unfolded that most of the teachers- namely, teachers of Religion and Ethics- involved in the study do not have the necessary knowledge about the educational drama and that they do not realize this method in their courses frequently and efficiently/effectively enough. The difficulties that affect the implementation are its being tiresome, the lack of time and the discipline problem. Among these, the discipline issue is more visible than others.

Keywords: Religion and Ethics, educational drama, teacher.

¹ Bu makale 2008 yılında, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında, Metin Çangır Tarafından Yazılan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde EğitSEL Oyun Yönteminin Uygulanma Durumu (Tuzla Örneği)" tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Oyun, insan hayatının her evresinde var olan bir etkinliktir. Oyun, insan hayatının her evresinde var olan bir etkinlik olmakla birlikte yaşamın ilk yıllarında çocuğun yaşadığı dünyayı tanıması, sevgilerini, kıskançlıklarını, mutluluklarını, düşmanlıklarını, iç çatışmalarını, hayallerini, düşüncelerini ifade edebilmesi için en uygun “dil” olarak kabul edilmektedir. Dil ise insanlar arasında iletişimi başlatma, düşünceler ve duyguları aktarma adına anlama sahip olan sözcüklerin bir bütün hale getirilmesidir (Erol ve İlhan-Ildız, 2020).

Çocuk için işten kaçmak ve oyun dünyasına girmek, özgürlüğünü kazanmak, gelişmek ve yaratma sevincini duymaktır oyun. Çocukların gelişimleri sırasında olgunlaşma ve sosyal boyutun erken gelişmesinde oyunun önemi büyüktür. Ayrıca içinde yaşanılan kültürün önemli etkilerinden olan araştırma duygusunun ve kurallara uymanın öğrenildiği, geliştirildiği yer de oyunlardır (<http://www.egitimsitesi.com>). Demirel'e göre eğitsel oyunlar öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlayan ve daha rahat yerlerde tekrar edilmesine olanak veren etkinlikler olarak ifade edilir. En önemli özelliklerinden biri de eğitsel oyunların öğrenmeye yönelik olmasıdır ve bir amaç doğrultusunda sınıf içinde uygulanmasıdır (Demirel, 1999, s. 123).

Eğitim adına nitelikli eğitimciler yetiştirmeden önce, kalifiye insan gücü yetiştirilmesi gerekir. İşte bu kalifiye insan gücü yetiştirebilmek adına ilk durak sınıflardır. Bu sebeple sınıflarda gerçekleşen öğretim uygulamalarının dikkat bir şekilde seçilmesi, önceden planının yapılması ve sistemli bir biçimde uygulanması gerekir (Erol, 2019). Eğitimde önemli olan konuyla ilgili ne var ne yok öğrenciye yüklemek ve hepsini öğrenmesini beklemek değildir. Yıllarca yapılan eğitim yanlışlarından biri de maalesef budur. Öğrenciyi boş bir defter olarak gören öğretmenlerimiz onu olanca güçleriyle işe yaramayan bilgiler dâhil doldurmaya çalışmışlardır. Oysaki eğitim konuyla ilgili olan ana kavramları öğretmek, konunun önemli noktalarını vurgulamak ve konunun hayatımızda ne gibi faydaları olduğunu anlatmaktan geçer. İşte bu sebepten ötürü bir eğitim oyunu kavram öğretimi noktasında yeterli olmalıdır ve öğrenciye boş bilgiler yerine gerekli kavramları öğretmeyi hedeflemektedir.

Oyun üzerinde araştırma yapan birçok bilim adamının anlaşmaya vardığı bir nokta vardır ki o da oyunu tanımlamanın zor olduğudur. Smith ve arkadaşları bazı araştırmacıların belirli bir etkinliğin oyun içerip içermediğini belirtmeden henüz oyunu tanımlama aşamasında vazgeçtiklerini belirtir (Smith ve diğerleri, 1994, s. 975). Çocuğun hayatında oyuna gerektiği kadar yer verildiğinde yapılması Zorunlu olanların yansının yapılmış olduğu belirtilir. Oyunla hem beden hem ruh kendini ifade eder. Oyun İhtiyacı erken zamandan itibaren kendini hissettirir (Bilgin, 1991, s. 146-147). Çocuk oyunla kendi güçlerini dener. Duygularını, yeteneklerini, becerilerini geliştirir. Kişiliklerini de kendilerinin ve başkalarının bulunduğu oyunlarla geliştirir (Yavuzer, 1998, s. 170). Oyun vasıtasıyla kuşaklar arası kültürün aktarımı da söz konusudur. Roller ve oyuncaklar paylaşılırken çıkan çatışmaların işbirliği ve paylaşma ile nasıl çözülebileceği, yetişkinin oyunu kullanması ile halledilebilir. Toplumsal roller oyunda etkili ve anlaşılır derslere dönüşerek yetişkinin çocuğu ile bir şeyler paylaşmasına olanak sağlayabilir (Oksal, 1999, s. 139-144).

Birey oyun oynarken mutluluk, sevinç, acıma, korku, sevgi, sevilme, kin, nefret, güven duyma, bağımlılık, ayrılık, ölüm gibi duygusal tepkileri öğrenir. Yine oyunda bazı duygusal farklı tepkileri kontrol etmeyi öğrenir (Mangır; Aktaş, 1993, s. 14-18). Oyun, bireye hem dış hem de iç dünyadaki düşünce ve duygularla baş etmesini öğretir (Artar,1999, s.118-122). Oyunda birey kendini ortaya koyar. İzleyenlere kendini tanıtır. Liderler, pısrıklar, mızıkçılar, geçirdiler, kavgacılar, tembeller, çalışanlar oyun yardımı ile tanımlanabilir (Cömert, 1988, s.11).

Oyunun çok fazla alanda yer aldığı ve değişik alanlarda kullanıldığı biliniyor. Bunlar tespit edildiği kadarıyla, antropoloji, folklor, askeriye, iş ve endüstri, ekonomi, dil bilimi, ruh bilimi, gösterim bilimi, dinler tarihi, hukuk, felsefe ve eğitimidir (Aral, ;Gülen; Şenay; Serap, 2000, s. 58-59).

Çocuk hakları evrensel bildirgesinde çocuğun oyun hakkı ile ilgili madde vardır. Bildirgenin 31. maddesinde "Taraflar devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar" (Çelen, 1999, s.126) ifadeleri yer almaktadır. Oyunun bu önemi bireylerin eğitiminde de tespit edilmiştir. Çocuklar oyun vasıtasıyla çevreyi tanırlar, topluma uyum sağlarlar ve yaratma yetenek ve becerileri kazanırlar. Yetişkinler de oyun vasıtasıyla eğitime olanağına sahip olurlar (Yılmaz, 1990, s. 16).

Din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi çok yönlü bir derstir. Bu bakımdan bu dersle ilgili çalışmalar sırasında birden çok değişik yöntem ve tekniğe başvurulmalıdır. Etkin bir öğretim için yöntem zenginliğine gitmek artık bir zorunluluktur. Çünkü hiçbir ders için hiç bir (öğretim yolu tek başına sihirli bir değnek değildir. Her

derse uyacak, her zaman kullanılabilir tek bir yöntem yoktur. Ancak belli dersler hatta belli konular için uygun yöntemlerden söz edilir. Öğretmen, konusunun en iyi bir şekilde öğrenilebilmesini sağlayacak yöntemi seçecek ve sınıftan aldığı sinyallerle bazı değişikliklere gidebilecektir. Aslında yöntem bilgisinin amacı da budur, araştırma ve incelemeler sonucunda elde edilen bilgiyi, kısa yoldan öğretmen adayına vermek. Öğretmen kendisine sunulan bilgileri, kendi çabaları ve duyarlılığı ile birleştirecek, öğrencisine, dersine ve çevre koşullarına uyacak yöntemi seçecek ve uygulayacaktır.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme gibi yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim kurma, anlam kurma, uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrenen merkezli eğitimi temel alan yapılandırmacı yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenci katılımına ve öğretmen rehberliğine ağırlık vermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı din öğretimi genel müdürlüğünün 2007 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren yeni İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı eğitsel oyunların kullanımına açık bir içeriğe sahiptir. Program maddeler halinde ele alınacak olursa:

a. Programın hazırlanmasında; öğrencilerde oluşturulmak istenen özelliklere dikkat edilmiştir. Bu özellikler arasında öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde aktif olarak yer almaları, bilimsel verileri dikkate almaları, öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyu öğrenmeyi alışkanlık haline getirmeleri, araştırıp sorgulamayı ilke edinmeleri, yasama hoşgörülü bireyler olarak bakabilir bir yeterliliği kazanmaları sayılmaktadır. Öğrencilerde oluşturulmak istenen bu davranışları kapsayacak biçimde şekillenen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı belirlenen hedeflere ulaşmak üzere hayattan konularla ilişkilendirilmiştir. Yaşama ilişkilendirilen konular yine öğrencilerin, önemli bir ihtiyaç ve faaliyetleri sayılan oyunlarla işlenmesine imkân vermektedir.

b. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı öğretmenlere, öğretme-öğrenme sürecinde uyulması gereken ilkeleri sunmaktadır. Bunlar arasında; laiklik ilkesinin benimsenmesi ve din, vicdan, düşünce özgürlüğünün zedelenmemesi, farklı anlayış ve uygulamaların birer zenginlik olduğunun fark ettirilmesi, dinin milli kültürü oluşturan önemli etkenlerden biri olduğunun göz önünde bulundurulması, milli birlik ve beraberliğin, sevgi, saygı ve kardeşliğin oluşturulmasına özen gösterilmesi, konuların sevdirci- ilgi-bilgi dengesi gözetilerek işlenmesi, hikâye, okuma parçaları vs. kullanılması gibi ilkeler yer almaktadır. Bu ilkeler ayrıntılı olarak incelendiğinde öğretmenlerin öğretme- öğrenme sürecini oyun teknikleriyle desenlemelerine ve bu yöndeki yaratıcılıklarını geliştirmelerine fırsat verdiği görülmektedir. Oyun teknikleri kullanılarak bu ilkelere uymak mümkündür.

c. Programın uygulanması ile ilgili yapılan açıklamalarda; dersin, öğrencilerin, keşfetme, düşünme, araştırma ve karar vermelerine yardımcı olacak biçimde düzenlenmesi istenmektedir. Bu vb. davranışları oyun yoluyla programın uygulanması aşamasında sağlanması mümkündür. Öğretmenlerin, oyunla kutsal gün ve geceleri, dini bayramları çeşitli faaliyetlerle ilgi çekici hale getirmeleri, öğrencilerin sevgi, saygı, hoşgörü duygularını geliştirmeleri de mümkündür. Dolayısıyla programın uygulama boyutu da oyun tekniklerini kullanmayı teşvik etmektedir.

d. Programın bireysel, toplumsal, ahlaki, kültürel ve evrensel açılardan oluşturulan genel amaçları ve her sınıf için ayrı ayrı sunulan özel amaçları belirlenmiştir. Belirlenen bu amaçlara ulaşılması da eğitsel oyunların kullanımını teşvik etmektedir (MEB, 2007, s. 4-20).

2. YÖNTEM

İlköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitsel oyun yönteminin uygulanma durumunu belirleyebilmek amacıyla yapılan araştırmada izlenen yöntem tarama (survey) yöntemidir. Araştırma için gerekli olan veriler üç ana kaynaktan sağlanmıştır.

1- a) Teori bölümünde ilgili alanyazın çalışması,

b) Betimsel bölümde genel tarama yöntemi uygulanmıştır.

2- Geliştirilip uygulanan anketler

3- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleriyle yapılan özel görüşmeler.

Tarama (survey) modelinde olay ve olguların, kavramların ne oldukları açıklanmaya çalışılır. Bu tür çalışmalarla, mevcut durumları, şartları ve özellikler olduğu gibi ortaya konmaya çalışılır. Tarama modelinde

verilerin analizi ve açıklanması suretiyle yorumlama, değerlendirmede yeni durumlara uygulanacak şekilde genellemelere varma gibi işlemler yapılmaktadır (Aslantürk, 1995, s. 101)

2.1. Araştırma Modeli

Yapılan çalışmada sadece veriler toplanıp, mevcut özellikler kaydedilmekle yetinilmemiş elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Bu değerlendirmelerden çıkacak sonuçlar doğrultusunda bazen genellemelere gidilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini İstanbul'un Tuzla ilçesinde 2007–2008 öğretim yılı itibariyle mevcut olan 26 ilköğretim okulunun 23 ünde görev yapan din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri ile bu okulların ikinci kademesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu okullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sayısı 30'dur. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sayısı ise, 8848'dir. Bu bilgiler Tuzla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır. Araştırmanın yapıldığı öğretim yılında, ilçede bulunan toplam 26 adet ilköğretim okulunun 3'ünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branş öğretmeni bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu 3 ilköğretim okulu araştırmanın dışında bırakılmıştır. Çünkü ankette yer alan soruların çoğu dal öğretmenleri tarafından cevaplandırılması gereken sorulardır. Branşı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi olan 30 öğretmenin 30'u ankete katılmıştır.

Araştırma evreninde yer alan 26 ilköğretim okulunun 23'ünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dal öğretmeni olarak görev yapan 30 öğretmenin tamamı örneklem olarak alınmıştır. Öğrenci sayısı bakımından araştırma evreninin fazla olması sebebiyle araştırma için gereken öğrenci bilgilerinin toplanmasında örneklem yoluna gidilmiştir. Çünkü araştırmaya katılan 23 ilköğretim okulunun ikinci kademesinin 6,7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenci sayısı 8848 'dir. Araştırmanın öğrenci örneklemini, yukarıda ifade edilen ilköğretim okullarında öğrenim gören 6,7. ve 8. sınıf öğrencilerinden 500'ü oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Öğretmen ve öğrencilere uygulanan anketler toplandıktan sonra cevaplar incelenerek gruplandırılmış ve bilgisayarla işlenmeye hazır hale getirilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Anketten elde edilen veriler, frekans analizi ile analiz edilmiş, Cinsiyet ve çalışılan kurum değişkenleri için t – testi çözümlenmesi yapılmıştır. Kıdem yılı, mezuniyet durumu ile ilgili grup değişkenleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin verdikleri cevaplar için ayrı ayrı tablolar oluşturulmuş, bu tablolar belli başlıklar altında toplanarak yorumlanmıştır. Gerekli durumlarda tablolar arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Anketlerde belirlenen verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{X}) ile kontrol edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdem durumları, mezun oldukları okullara göre dağılımı ve öğrencilerin sınıf seviyesine göre dağılımları, okuduğu kurumlara göre dağılımı, okuduğu sınıfların mevcutlarına göre dağılımı ile ilgili bilgiler, karşılaştırmalar ve bulgular yer almaktadır.

3.1. Öğretmenlerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Bayan	8	26,7
Erkek	22	73,3
Toplam	30	100,0

Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu durumun birçok sebebi olabileceği gibi, en önemli sebeplerinden biri, yakın bir tarihe kadar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni yetiştiren okullardan mezun olan öğrenciler arasında bayan öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı daha az sayıda olmasıdır. Daha sonraki dönemlerde bu oran kız öğrenciler lehine değişmiştir. ÖSYM,2006 ve 2007 yılı istatistiklerine göre günümüzde ise, kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır (osym.gov.tr.istatistik) Özellikle yeni açılmış olan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği" bölümlerinde okuyan bayan öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazladır.

3.2. Öğretmenlerin “Mezun Oldukları Okul” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılım

Mezun Olunan Kurumlar	N	%
İlahiyat Fakültesi	27	90,1
Yüksek İslam Enstitüsü	1	3,3
Yüksek Lisans	2	6,6
Toplam	30	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunu İlahiyat Fakültesi mezunu öğretmenler oluşturmaktadır. Toplam 30 öğretmenden 29'u (%90,1) İlahiyat Fakültesi mezunudur. Bir öğretmen ise, Yüksek İslam Enstitüsü mezunudur. (%3,3). Ankete katılan iki öğretmen ilahiyat alanında yüksek lisans yapmıştır (%6,6). Yüksek lisans bu iki öğretmen de ilahiyat fakültesi mezunudur. İlahiyat Fakültesi, ilk olarak 1924 yılının Mayıs ayında İstanbul Dar'ül Fünun İlahiyat Fakültesi adı ile açılmış ve aynı yılın sonbaharında eğitim-öğretime başlamıştır. Bu İlahiyat Fakültesi üç yıllık ve açılıştan itibaren 284 öğrencisi vardı. İlahiyat Fakültesi din dersi öğretmeni yetiştirmek gayesiyle açılmadığı için, bu Fakülteden mezun olan öğrenciler başlangıçta öğretmen olarak tayin edilmedi. Nihayet İlahiyat Fakültesi 1933 yılında Dar'ül Fünun'un kapatılmasıyla kapatılmış oldu (Aydın, 2000, s.41-46).

3.3. Öğretmenlerin “Meslekteki Kıdem Yılı ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Durumlarına Göre Dağılımı

	N	%
Stajyer	1	3,3
2-7 Yıl	16	53,3
8-14 Yıl	8	26,7
15-21 Yıl	3	10,0
21 ve Yukarısı	2	6,7
Toplam	30	100,0

Toplam 30 öğretmenden biri stajyer, 2'si 21 yıldan yukarı kıdeme sahiptir. (%6,7). Kıdem bakımından en büyük grubu, 16 katılımla 2–7 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%53,3). İkinci en büyük grubu 8 katılımla 8–14 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%26,7). 15–21 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen bulunmaktadır (%10). Görüldüğü gibi çoğunluğu, 2–7 yıllık öğretmenler teşkil etmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okul İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması

Mezun Olunan Okul	İlahiyat Fakültesi	Yüksek İslam Enstitüsü	Yüksek Lisans	Toplam
Kıdem				
Stajyer	1			1
2–7 Yıl	14		2	16
8–14 Yıl	8			8
15–21 Yıl	3			3
21 ve Üstü		2		2
Toplam	26	2	2	30

Tablo 4'de ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin kıdem durumu ile mezun oldukları okul arasındaki ilişki görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerini bölümlere ayırırken şu andaki sistemde mevcut bulunan stajyerlik, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik için gerekli olan çalışma yılları dikkate alınmıştır. Kıdemleri 1–21 yıl arası olan öğretmenlerin tamamı İlahiyat Fakültesi mezunudur. 21 yıl ve daha yukarı kıdeme sahip olan öğretmenlerden ikisi Yüksek İslam Enstitüsü mezunu, diğeri İlahiyat Fakültesi mezunudur. Bilindiği gibi Yüksek İslam Enstitüsü 1983 yılında İlahiyat Fakültesine dönüştürülmüştür. Bu sebeple 21 yıldan az kıdeme sahip öğretmenlerin Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olmaları zaten söz konusu olamaz.

3.4. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, cinsiyetlerine, sınıf seviyesine göre dağılımları, okuduğu kurumlara göre dağılımı, okuduğu sınıfların mevcutlarına göre dağılımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.4.1. Öğrencilerin “ Cinsiyet ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 5. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kız	262	52,4
Erkek	238	47,6
Toplam	500	100,0

Ankete katılan toplam 500 öğrenciden 262'i kız öğrenci (%52,4), 238'i de erkek öğrencidir. (%47,6) Anket uygulanırken kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin eşit oranda olması için bir çaba gösterilmemiştir. Çünkü kız öğrencilerin veya erkek öğrencilerin belli bir oranda olmalarının anketin sonuçları ile direkt bir alakası olmayacaktır. Görüldüğü gibi ankete katılan kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden biraz fazladır.

2.4.2. Öğrencilerin “Sınıf Seviyesi ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 6. Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Okumakta Olduğunuz Sınıf	N	%
6	180	36,0
7	164	32,8
8	156	31,2
Toplam	500	100,0

Ankete katılan toplam 500 öğrenciden 180'si 6.sınıfta (%36),164 'ü, 7.sınıfta (%32,8), 156'sı ise 8.sınıfta okumaktadır (%31,2).

3.5. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tanıma Ve Derslerinde Uygulanma Durumları

Eğitsel oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okuyup okumama durumları, eğitsel oyun yöntemi tercih sebepleri, okudukları bilimsel yayınlar ile kıdem durumlarının karşılaştırılması gibi bölümler yer almaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemi İle Alakalı Bilimsel Yayınları Okuyup Okumama Durumları

Tablo 7. Öğretmenlerin Eğitsel Oyun Yöntemi Hakkında Bilimsel Yayınları Okuyup- Okumama Durumları

Seçenekler	N	%
Hiçbir Zaman	4	13,3
Bazen	17	56,7
Çoğu Zaman	9	30,0
Toplam	30	100,0

Tablo 7'de görüldüğü üzere öğretmenlerin %70 i hiçbir zaman veya bazen eğitsel oyun yöntemi hakkında bilimsel yayınları okuduklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenlerin eğitsel oyun yöntemi hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları kanaatini uyandırmıştır.

3.6. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepleri

Tablo 8. Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepleri

Seçenekler	N	%
Kalıcı öğrenmeler sağladığı için uygulamam	25	%83,5
Eğitsel oyun yöntemini dikkati topladığı için uygulamam	21	%70
Grupla çalışma ve işbirliği yeteneklerini geliştirdiği için uygulamam	20	%67,7
Eğitsel oyun yöntemini gözlem yeteneğini geliştirdiği için uygulamam	20	%67,7

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine eğitsel oyun yöntemini tercih sebepleri sorulmuştur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini çoğunluğu (%83,5), bu yöntemin kalıcı öğrenmeler sağladığı için tercih edilebileceğini belirtmişler ki bu doğru bir tespittir. Eğitsel Oyun yönteminin öğrenmede zengin ve anlamlı yaşantılar sağladığı, dolayısıyla kalıcı öğrenmelere imkân tanıdığı bilinmektedir. Yapılan bir etkinliğin, gözlenen bir olayın veya incelenen bir durumun çabuk unutulması çok zordur. Çünkü bu tür öğrenmelerde aynı anda birçok duyu organına hitap edilmektedir. Bir grup öğretmen (%70), bu yöntemin öğrencilerin dikkat ve gözlem yeteneklerini geliştirdiği için tercih edileceğini belirtmiştir. Sürekli sınıf içinde, soyut olarak yapılan öğretimde öğrencinin dikkat ve gözlem yetenekleri gelişmeyebilir. Eğitsel Oyun yönteminde ise, öğrenci gözlediği cisimleri ve çevresini inceleyecek ve bunlar arasında bazı bağlantılar kurarak gözlem ve dikkat ile ilgili yeteneklerini geliştirebilecektir. Bu yöntem, grupla çalışma ve işbirliği yapma yeteneğinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Öğretmenlerden yine bir grup (%67,7), bu durumu destekler bir cevap vermiştir. Bu gruplara katılan öğrenciler arasında işbirliği ve yardımlaşma olması

beklenir. Böylece öğrenciler, başkalarının fikirlerine saygılı olmayı, hoşgörülü olma, tartışma, kısacası demokratik yaşama alışkanlığını kazanmış olurlar (Senemoğlu, 1997,s.95). Yöntemin faydalan kısmında da belirtildiği gibi, ilköğretim seviyesindeki öğrencilerde iletişim kurma-arkadaş-sınıf-oyun faaliyetlerine katılma ve grupla beraber hareket etme isteği güçlüdür (Selçuk, 1987, s. 95). Eğitsel oyun yöntemi öğrencilere bu konuda olumlu katkılar sağlar. Ankette bu cevapları veren öğretmenler (%70) civarındadır, bu yöntemin kullanılmasının yukarıda belirtilen bütün faydalan sağladığı için tercih edilebileceğini belirtmiştir. Fakat beklenen cevabı veren öğretmen sayısı çok azdır. Yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerince yeterince bilinmediği buradan ortaya çıkmaktadır. Yukarıdaki bulgular, mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerileri hangi düzeydedir? Alt probleminin cevabı gibidir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, eğitsel oyun yöntemine ilişkin bilgileri ve becerileri yetersizdir" denilebilir.

3.7. Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Görüşler

Tablo 9. Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

	N	%
Bazen	7	23,3
Çoğu Zaman	9	30,0
Her Zaman	14	46,7
Toplam	30	100,0

Tablo 9'da ortaya çıkan sonuca göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için çok önemli olduğunu(çoğu zaman ve her zaman cevabını verenler) (%76,7), belirtmiştir. Görüldüğü gibi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin neredeyse tamamı(bazen cevabı verenlerle birlikte) eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemine inanmakta fakat önem derecesi farklılaşmaktadır.

3.8. Eğitsel Oyun Yönteminin Derslerde Uygulanma Durumları

Tablo 10. Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Kız	Erkek	N	%
Hiçbir zaman	1	2	3	10,0
Bazen	3	11	14	46,7
Çoğu zaman	4	9	13	43,3
Toplam	8	22	30	100,0

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin yöntemin önemine ilişkin verdikleri cevap ile bu yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumu arasındaki tezat dikkat çekmektedir. Tabloda görüldüğü gibi ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin tamamına yakını eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemli olduğunu belirtirken, Tablo 10'da görüleceği gibi 30 öğretmenden sadece 13 (bazen ve hiçbir zaman cevabını vermeyenler) öğretmen bu yöntemi derslerinde uygulamaktadır.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemli olduğunun farkına varmak, uygulamanın iyi yapılacağı anlamına gelmeyebilir. Bu yöntemi uygulayan öğretmenlerin %18'i uygulamadan önce bir eğitsel oyun planı çıkarmamıştır. Plansız yapılacak eğitsel oyunun verimli olamayacağı daha önceki bölümlerde belirtilmiştir. Uygulama yapan öğretmenlerden %18'i öğrencileri önceden bilgilendirmemiş ve uygulama sonunda değerlendirme yapmamıştır. Bu durum Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini yeterince kavramamış olduklarının bir işaretidir. Çünkü sadece yöntemin önemli olduğunu söylemekle yöntemin önemi kavranılmış olacağını söylemek fazla iyimserlik olacaktır.

Tablolara göre ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin %43'ü eğitsel oyun yöntemini bugüne kadar derslerinde kullandıklarını, %57'si ise, bu yöntemi derslerde bazen veya hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler gösteriyor ki, ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çoğunluğu bu yöntemde derslerinde yer vermemektedir.

Değişik zamanlarda yapılan araştırmalar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde en az kullanılan yöntemlerden bir tanesinin bu yöntem olduğunu göstermektedir. Uygulanan bu anketin dışında, başka bir ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden sadece % 4'ü bu yöntemi derslerinde

uyguladıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın bu çalışmada %43'lere çıkmış olması eğitsel oyun yönteminin kullanım oranının zamanla arttığının bir işareti sayılabilir.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde az kullanılıyor olmasının çok farklı sebepleri olabilir. Sınıf mevcutlarının fazla olması, ders saatinin azlığı, maddi birtakım imkânların olmayışı gibi hususlar bu yöntemi uygulanmasına engel olabilir. Fakat bu olumsuz durumlar öğretmenin bilgi ve becerisiyle aşılabılır veya hafifletilebilir. Bizce asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanınamaları, yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini özümsememiş olmalarıdır. Öğretmenlerin ders işleme alışkanlıkları da bu yöntemin az kullanılmasının sebepleri arasında yer alabilir. Çünkü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde genelde takrir yöntemi kullanılmakta diğer yöntemlere fazla yer verilmemektedir. Bu ankete katılan öğretmenlerden sadece 13 tanesi, eğitsel oyun yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulamıştır. Araştırmanın bu bölümünden itibaren elde edilecek bulgular ve buna bağlı olarak yapılacak yorumlar bu 13 öğretmene göre yapılacaktır. 13 öğretmene göre birtakım genellemelere gidilemeyeceği açıktır. Bu sebeple araştırmadan elde edilen bulgu ve yorumların sadece bu araştırma için geçerli olacağı hususu göz önünde bulundurulmalıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim ve öğretim yöntemlerinin çeşitlendiği 21. yüzyılda da sadece eğitim alanında değil bütün alanlar değişik yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Biz eğitimciler de eskiden beri var olan ve geliştirilen eğitsel oyun yöntemini derslerimizde daha aktif olarak kullanmak zorundayız. İlaçların renklendiği, aşuların bile meyvelere enjekte edilerek yapıldığı bu zamanda derslerinde daha neşeli ve iştah kabartıcı olması gerekmez mi? Bilim adamları aşından korkan çocuklar için meyvelere aşığı enjekte ederek çocukların sağlıklı olması için uğraşırken biz eğitimciler de kalıcı ve dikkat çekici olan eğitsel oyun tekniğini kullanarak daha çok çaba ve enerji harcamalıyız.

Okullarda beden eğitimi bilgisayar, müzik, resim, iş eğitimi dersleri genelde öğrenciler tarafından sevildiği gözlenmiştir. Çünkü bu derslerde öğrenciler derslere birebir katılır ve aktif hale gelir onlar için monotonluktan kurtulup yeteneklerini göstermek için bir fırsattır bu şekilde işlenen dersler, neden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenciler tarafından iple çekilen, özlenen ders olmasın, aslında bu problem bütün dersler için geçerlidir.

Bu araştırma İstanbul ili Tuzla ilçesi için geçerlidir. Buradan yola çıkarak bazı genellemelere gidilmiştir. Eğitsel oyun yöntemi, öğrenciyi aktif hale getiren, öğretimi daha canlı ve verimli kılan, uygulandığı dersin amaçlarına ulaşmada büyük faydalar sağlayan bir yöntemdir. Bu yöntemin din öğretiminde çok önemli bir yere sahip olduğunu olacağını söylemek mümkündür. Özellikle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde yer alan birçok soyut konunun öğretiminde eğitsel oyun yönteminin kullanılması, bu dersin amaçları açısından önemlidir. Ayrıca bu yöntem, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde duyuşsal öğrenmelere de büyük katkılar sağlaması açısından üzerinde dikkatle durulması gereken bir yöntemdir.

Eğitsel oyun yönteminin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumunu tespit etmeye yönelik yapılan bu araştırma sonucu bir takım bulgular elde edilmiştir. Araştırmanın sınırlılıkları içerisinde ortaya çıkan sonuçları aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

Yapılan araştırmaya 30 öğretmen 500 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin 22'si erkek 8'i bayandır.

Ankete katılan öğretmenlerden sekizi bayan (%26,7), 22'si erkek öğretmendir (%73,3). Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini kapsayan birçok araştırma için aynı durum söz konusudur.(.Aydın, 1996,s.37)Bu durumun birçok sebebi olabileceği gibi, en önemli sebeplerinden biri, yakın bir tarihe kadar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni yetiştiren okullardan mezun olan öğrenciler arasında bayan öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı daha az sayıda olmasıdır. Daha sonraki dönemlerde bu oran kız öğrenciler lehine değişmiştir. ÖSYM, 2006 ve 2007 yılı istatistiklerine göre günümüzde ise, kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır (osym.gov.tr.istatistik) genelde okullarda çalışan öğretmenlerin çoğunluğu erkektir.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni sayısında artışlar olduğu görülmektedir. Zira özellikle yeni açılmış olan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği" bölümlerinde okuyan bayan öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazladır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem durumları şöyledir. Toplam 30 öğretmenden biri stajyer, 2'si 21 yıldan yukarı kıdeme sahiptir. (%6,7). Kıdem bakımından en büyük grubu, 16 katılımla 2-7 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%53,3). İkinci en büyük grubu 8 katılımla 8-14 yıllık öğretmenler

oluşturmaktadır (%26,7). 15–21 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen bulunmaktadır (%10). Görüleceği gibi çoğunluğu, 2–7 yıllık öğretmenler teşkil etmektedir. Anket İstanbul Tuzla ilçesi ilköğretim okullarında uygulanmıştır. Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre eğitsel oyun yöntemini uygulama arasında bariz farklılıklar görülmektedir. 2–7 yıl arasında çalışan öğretmenlerin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt probleminin de bir cevabıdır. Özellikle 2–7 yıl arası çalışan öğretmenlerin 9'u yaklaşık (%70) 'i çoğu zaman eğitsel oyun yöntemini uyguladığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin kıdem yılları arttıkça eğitsel oyun yöntemini uygulamalar azalmaktadır. Öğretmenler en az beş yılda bir hizmet içi eğitime alınmalıdır. Çünkü çoğu öğretmen meslek hayatlarında hiç hizmet içi eğitime katılmamıştır. Bu düşündürücüdür.

Tablo 18'de görüleceği üzere öğretmenlerin verdiği cevaplara göre sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulama durumları azalmaktadır. 4. ve 5. sınıflara yaklaşık %93,3'ü çoğu zaman ve her zaman uyguladığını söylemektedir. Aynı öğretmenlerin 6. ve 7. sınıflara eğitsel oyun yöntemini uygulama durumu %56,7'ye düşmüştür. Daha dikkat çeken bir durum ise 8. sınıf seviyesinde görülmektedir. Öğretmenlerin ancak %10'u bu yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamasının azalmasının nedenlerinin başında öğrencilerin sınıfları yükseldikçe disiplin problemi olacağı endişesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaş seviyeleri yükseldikçe oyundan uzaklaşmaları olabilir. 8. sınıflarda ise dikkat çekici azalmasının bir başka sebebi de eğitsel oyun yöntemi ön hazırlık gerektirdiği için öğrenciler OKS'ye hazırlandığından görev almak istememesi olabilir.

Mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerilerinin oyunlar hakkındaki kitap, dergi okuma durumları sorulmuştur, ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%73,7), eğitsel oyun yöntemi ile alakalı bilgilerinin kaynağı olarak yüksek öğrenimde okuduğu dersleri göstermiştir, %26,7'lik bir grup ise, bu yöntemle ilgili bilimsel yayınları öğretmen iken okuduğunu belirtmiştir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır ki; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin yaklaşık %73,3'si Eğitsel Oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okumuştur. Eğitsel Oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okuyan öğretmenlerden 22'si bu bilimsel yayınları yüksek öğrenim sırasında okumuş, 8 öğretmen ise bazen bu bilgilere ilaveten öğretmen iken de okuyorum demiştir.

Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi çoğunluğu bu yöntemde derslerinde yer vermemektedir. Değişik zamanlarda yapılan araştırmalar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde en az kullanılan yöntemlerden bir tanesinin bu yöntem olduğunu göstermektedir. Uygulanan bu anketin dışında, başka bir ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden sadece %4'ü bu yöntemi derslerinde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın bu çalışmada %43'lere çıkmış olması eğitsel oyun yönteminin kullanım oranının zamanla arttığının bir işareti sayılabilir.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde az kullanılıyor olmasının çok farklı sebepleri olabilir. Sınıf mevcutlarının fazla olması, ders saatinin azlığı, maddi birtakım imkânların olmayışı gibi hususlar bu yöntemi uygulanmasına engel olabilir. Fakat bu olumsuz durumlar öğretmenin bilgi ve becerisiyle aşılabılır veya hafifletilebilir. Bizce asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanınamaları, yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini özümsememiş olmalarıdır. Öğretmenlerin ders işleme alışkanlıkları da bu yöntemin az kullanılmasının sebepleri arasında yer alabilir. Çünkü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde genelde takrir yöntemi kullanılmakta diğer yöntemlere fazla yer verilmemektedir.

Eğitsel oyun yöntemini uygularken disiplin başta olmak üzere, zaman yetmezliği ve mekân problemleri ön plana çıkmaktadır. Eğitsel Oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu, uygulama sırasında yöntemin uygulanmasıyla alakalı olumsuz durumların söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında (bazen dâhil) zorluklar olduğuna inanıyorum diyen öğretmenlerin oranı %90'dır. En azından biraz dahi eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında disiplin problemi oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında maddi problem oluyor diyenlerin oranı yaklaşık %80'dir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında mekân problemi oluyor diyenlerin oranı %83'dür. En azından biraz eğitsel oyun yönteminin uygulanması yorucu oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Öğretmenlerin yaklaşık %93'ü de zaman yetmezliğini ifade etmişlerdir. Yöntemi uygularken karşılaşılan olumsuz tepkilerin çok olması, yöntemin olumlu yönlerini arka plana itmemelidir. Araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin yöntemi tercih sebepleri arasında, yöntemin yeterli düzeyde bir öğrenmeye imkân tanınması ilk sırayı almaktadır. Öğretmenlerin bu yöntemi tercih etmelerinin diğer sebepleri; öğrencilerin

dikkat ve gözlem yeteneklerini geliştirmesi, çevre ile ilişkiler kurma imkânı sağlaması, grupla çalışma ve işbirliği yeteneklerini geliştirmesi olarak belirtilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin verdiği cevaplara göre sınıfların kalabalık olması bu yöntemi uygulamak için müsait olmadığını söylemektedir. Uygulama yapan öğretmenler ise dikkat topladığı, kalıcı öğrenme sağladığı, birlikte çalışmayı teşvik ettiği hakkında olumlu görüşler bildirmişlerdir. Sonuçta bu yöntemi uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemi tekrar uygulamak istemektedir. Bu sonuç; öğretmenlerin bu yöntemi uygulamaktan memnun kaldıklarının, olumlu sonuçlarla karşılaştıklarının bir işareti olabilir. Yöntemi tekrar uygulayabileceğini muhtemelen ifade eden öğretmenler, yöntemi uygulamak için çok istekli olmayışlarının sebeplerini tablolar ortaya koymaktadırlar. Bu sebeplerin başında, zaman yetersizliği, disiplin ve yorucu olması gibi sorunları olduğu açığa çıkmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ise, yöntemi tekrar uygulayacaklarını belirtmişlerdir. Çok az sayıdaki öğretmen eğitsel oyun yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulamaktadır. Eğitsel oyun yöntemini derslerinde uygulayan öğretmenlerin yarısından fazlası, yöntemi ancak bir kaç kez uygulamıştır. Bu durumu öğrencilerin verdiği cevaplar da doğrulamaktadır. Yöntemi uygulayan öğretmenler, uygulamanın olumlu yönlerini, yeterli düzeyde öğrenmelerin sağlanması, derse katılımın yüksek olması ve derslerin daha zevkli işlenmesi olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uygulamadan olumlu sonuçlar almalarına rağmen, yeterli sayıda uygulamaya yer vermedikleri görülmüştür. Uygulamaya katılan öğrencilerin yöntemin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri öğretmenlerin görüşleriyle paralellik göstermektedir.

Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%70), yöntemi kesinlikle tekrar uygulamak istemektedir. Geriye kalan kısmı ise, uygulama konusunda kesin kararlı değildir. Bu durum yöntemi uygulayan öğretmenlerin uygulamadan memnun kaldıklarının göstergesidir.

Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%70), uygulama yapmadan önce bir eğitsel oyun planı hazırlamış, öğrencileri önceden bilgilendirmiş ve uygulama sırasında öğrencilere yeterince bilgi vermiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%74), yöntemi uyguladıktan sonra öğrencilerle değerlendirme yapmıştır.

Müfredat programının çok dolu olması eğitsel oyun yönteminin uygulanmasına başka bir etmendir. Çünkü öğretmenlerin bitirmesi gereken müfredat çok kabardır. Öğretmen anlatım yöntemiyle daha çok bilgi aktarır. Yani zaman açısından daha ekonomik olan anlatım yöntemini tercih etmektedir. Anlattığı konunun anlaşıldığını sanır fakat herkes tarafından bilinmektedir ki insanlar duydukları ve okuduklarının çok az bir kısmını hafızalarında tutarlar. Hâlbuki uygulayarak ve yaşayarak öğrenilen şeyler daha kalıcı olur ve dikkat çeker.

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime katılıp, katılmama istekleri ve hizmet içi eğitimin faydaları üzerine bir araştırma yapılabilir. Sorunların giderilmesi için sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır. Ancak mevcut sayılarla bile eğitsel oyunlar oynanabilir. Bunun için öğretmenlerin bilgi eksikliklerini gidermek için hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminerlere dersleri aksatmayacak şekilde eski mezunlardan başlayarak eğitime tabi tutulmalıdır. Yeni mezunlar az da olsa bilgi sahibidirler.

Eğitsel oyun yönteminin özel okullarda uygulaması ile ilgili bir araştırma yapılması önerilir.

Hizmet içi eğitimde verilen seminerlerin etkililiği üzerine araştırma yapılabilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili yeni planlamalar ve program geliştirme çalışmaları yapılırken, özellikle bu yöntemin kullanılmasına imkân ve kolaylık sağlayacak nitelikte düzenlemeler yapılması faydalı olacaktır. Bu doğrultuda hazırlanacak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarının da bu yöntemin uygulanmasına yardımcı olacak nitelikte hazırlanması sağlanmalıdır.

MEB tarafından il, ilçe, bölge zümreleri düzenlenerek her ilçeden katılacak en az bir formatör öğretmen bilgi ve becerilerini diğer öğretmenlere aktarmalıdır. Araştırma yapacak araştırmacılara ilçe, il, bölge zümrelerinin önemi konusunda çalışma yapmaları önerilir.

Ders sınıflığı sistemi uygulaması olan okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derslerinde uyguladığı yöntem ve teknikler araştırılmalıdır. Yöntemi uygulayan öğretmenlerin karşılaştığı problemler ve kazanımları araştırılmalıdır. Araştırmacılara ders sınıflığı sistemi uygulaması olan okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derslerinde uyguladığı yöntem ve teknikleri araştırmaları önerilir.

Liselerdeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi müfredatının bir saatlik ders düresi içerisinde nasıl yetişmektedir ve hangi yöntemler uygulanmaktadır? Ve ne kadar kalıcı olmaktadır? Konusunun araştırılması önerilir.

İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nde bu yöntem ders olarak okutulmalıdır. Öğretmenlerin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerileri eksiktir. Çünkü birçok öğretmen sadece ilahiyat fakültesinde yöntem ve teknikler konusunda işlediği anlatım yöntemini uygulamaktadır. Bu sorunun giderilmesi için üniversitelerde uygulamalı eğitsel oyun yöntemi dersi koyulmalıdır. Böylece uygulama yapan öğretmen gördüğü ve bildiği yöntemi uygulayabilir. Ayrıca ilahiyat fakülteleri yeni çıkan müfredat hakkında oyunlar geliştirip kitapçık haline getirmeleri ve MEB vasıtasıyla öğretmen kitaplarına eklenerek öğretmenlere dağıtılmalıdır.

Bundan sonra araştırma yapacak arkadaşlarımızın Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin Avrupa'daki uygulanışı hakkında çalışma yapmaları önerilir. Çünkü bilindiği üzere birçok Avrupa ülkesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi zorunlu ders olduğundan farklı ülkelerde anasınıfı seviyelerinde işlenmektedir.

Sorunların giderilmesi için sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır. Ancak mevcut sayılarla bile eğitsel oyunlar oynanabilir. Bunun için öğretmenlerin bilgi eksikliklerini gidermek için hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminlere dersleri aksatmayacak şekilde eski mezunlardan başlayarak eğitime tabi tutulmalıdır. Eylül ve Haziran eğitime hazırlık ve değerlendirme dönemlerinin boş geçirilmemelidir.

Öğretmenlerin bu yöntemi yeterince bilmedikleri için ilçe bazında her ünitenin başlama ve bitiş tarihleri belirlenir. Öğretmenler hazırlıklı gelmeleri söylenir. Ünite ile ilgili oyunlar bizzat öğretmenler tarafından önce uygulanarak aksaklıklar ortadan kaldırılır ve öğrencilere uygulanabilir.

Eğitsel oyunun planlaması ve sonunda yapılacak değerlendirmelerde kullanımını azaltmaktadır. Öğretmenlerden derslerin eğitim ve öğretimi dışında istenen birçok belge doldurması istenir. Anlatım, soru cevap yöntemini uygulayan öğretmen sadece günlük plan yaparken eğitsel oyun, gezi gözlem yöntemini uygulayan öğretmenden oyun planı ve değerlendirme formları doldurması istenir. Bu da uygulamayı azaltan sebeplerden birisi olabilir. Bunun için hazırlanan öğretmen kitaplarında hangi oyunun hangi konuda işleneceği ve oyun planı hazır verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş., Çimen, S. (2000) *Eğitimde Drama*. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Artar, M. (1999).Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Oyun Hakkına İlişkin Tutumları. 2. *Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi*, Cumhuriyet ve Çocuk (s.118–122.) Ankara: Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Aslantürk, Z. (1995). *Araştırma Metod ve Teknikleri*. İstanbul: İfav Yayınları.
- Aydın, M. Ş. (2000). *Cumhuriyet Döneminde Din Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamı*. Kayseri: İlahiyat Bilimleri Araştırma Vakfı Yayınları.
- Bilgin, B. (1991). *İslam ve Çocuk* (2.baskı). Ankara: T.D.V. Yayınları
- Cömert, S.(1988). *Oyun ve Rontlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelen, H. (1999).Ana Babaların Çocuğun Oyun Hakkına İlişkin Tutumları. 2. *Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi*, Cumhuriyet ve Çocuk (s.123–132). Ankara: Yayına Hazırlayan: Bekir Onur, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yayınları
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Eğitim Sitesi. (2007). Erişim Adresi: <http://www.egitimsitesi.com> adresinden 29 Aralık 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Erol, İ. (2019). Resmi ve Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf İçi Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 9-18.
- Erol, İ; İlhan İldız, G. (2020). Özel gereksinimli bireylerin dil gelişim süreçleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin analizi. (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 559-574. DOI: 10.29000/rumelide.843486.
- Mangır, M. ve Aktaş, Y.(1993).Çocuğun Gelişiminde Oyunun Önemi Yaşadıkça Eğitim.

- Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü (2007). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 4. 5. 6. 7. ve 8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara, s. 4–20.
- Oksal, A. (1999). Kuşaklararası Oyun. Yetişkin ve Çocuk Kültürü Arasında Bir Köprü. 2. *Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Cumhuriyet ve Çocuk*. (s.139-144). Ankara: Yayına Hazırlayan: B.Onur, Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- ÖSYM. (2007). Erişim adresi: <http://www.ösym.gov.tr> adresinden 27 Aralık 2007 adresinden edinilmiştir.
- Selçuk, M. (1987). *Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri, Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, M.E.B.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Smith, Peter, K., Takhvar, Mehri., Göre, Neil. ve Vollstedt, Ralp. (1994). Küçük Çocuklarda Oyun. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (27)2, 975–987.
- Yavuzer, H. (1998). *Ana-Baba ve Çocuk*. (2.basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, T. (1990). *Okul Öncesi Çocuklarda Oyun*. İzmir: Bil Yayınları